

Kurt De Wit
Hoofdredacteur

Dit nieuwe nummer van het *Tijdschrift voor Sociologie* is het begin van de 31e jaargang. In een omgeving waarin publiceren in het Engels steeds meer vanzelfsprekend en noodzakelijk wordt, is dat een opmerkelijk feit. Wat maakt dat het *Tijdschrift voor Sociologie* zich als Nederlandstalig wetenschappelijk tijdschrift kan handhaven?

Om te beginnen blijft het voor de sociologie en voor de humane wetenschappen in het algemeen belangrijk om in de taal van de samenleving die onderzocht wordt te kunnen schrijven. Dit is een wederdienst aan de samenleving en het laat toe om een wetenschappelijke taal te ontwikkelen die ook dicht bij die samenleving staat. Daarnaast is het van belang dat de kwaliteitsstandaard die het *Tijdschrift voor Sociologie* hanteert wel degelijk die van de internationale wetenschappelijke gemeenschap is. Ingediende artikels worden beoordeeld aan de hand van een ‘blind peer review’ en krijgen uitgebreid inhoudelijk commentaar over het theoretisch kader, de gehanteerde methodologie, de presentatie van de resultaten en de bijdrage die het artikel levert aan het onderzoeksdomein. Bovendien streeft het *Tijdschrift voor Sociologie* ernaar om de beoordelingsprocedure binnen een redelijke termijn af te ronden – dit in tegenstelling tot veel Engelstalige tijdschriften – zodat auteurs reeds na enkele maanden een oordeel over hun artikel krijgen. Voor jonge onderzoekers heeft dit het bijkomende voordeel dat ze in hun eigen taal kunnen schrijven en snel feedback kunnen krijgen op hun werk. Dit maakt van het *Tijdschrift voor Sociologie* een ideaal startpunt voor de eerste presentatie van hun werk. Verder zijn in de redactie alle Vlaamse departementen sociologie vertegenwoordigd, naast enkele leden van buiten de academische wereld, wat een garantie is op evenwichtige besluitvorming. Het blijvende belang van het *Tijdschrift voor Sociologie* wordt erkend door de Vlaamse departementen sociologie en blijkt onder meer ook uit de opname ervan in de kerntijdschriften van Sociological Abstracts (<http://www.csa.com/factsheets/socioabs-set-c.php>) en uit de brede verspreiding van het tijdschrift in bibliotheken in binnen- en buitenland. Het *Tijdschrift voor Sociologie* is overigens voor abonnees ook online beschikbaar via de website van uitgeverij Acco (http://www.acco.be/uitgeverij/nl/tijdschriften/tijdschrift_voor_sociologie).

Het *Tijdschrift voor Sociologie* laat de volle breedte van de sociologie aan bod komen, inhoudelijk zowel als methodologisch en ook naar vorm: in dit nummer publiceren we het jaarlijkse TvS-essay, een artikel dat werd ingediend voor de Acco-Prijs van de Vereniging voor Sociologie en nadien werd herwerkt, een onderzoeksnota en boekbesprekingen.

Het jaarlijkse TvS-essay waarbij een gevestigd sociaal wetenschapper gevraagd wordt een actueel onderwerp kritisch te belichten, gaat dit jaar in op bibliometrische evaluatie in de sociale wetenschappen. Diana Hicks neemt er standpunt in vóór een dergelijke evaluatie. Maar, voegt ze er onmiddellijk aan toe, in de sociale wetenschappen zal die evaluatie altijd slordiger en complexer (moeten) zijn dan in de exacte wetenschappen. Het patroon van de exacte wetenschappen, waarbij vooral in het Engels gepubliceerd wordt, in een beperkte groep van tijdschriften en met verwijzingen naar voornamelijk de meest recente artikels, gaat niet op voor de sociale wetenschappen. In de sociale wetenschappen wordt veel meer in boeken, in nationale (niet-Engelstalige) tijdschriften en in de populaire pers gepubliceerd en wordt veelvuldig naar 'oer'-referenties verwezen en ook vaak naar referenties buiten de eigen discipline. Een bibliometrische evaluatie moet daarmee rekening houden. Elke categorie van publicaties vormt immers een eigen wereld, met (deels) andere auteurs, andere referentiepatronen, een ander doelpubliek, andere beleidsbekommernissen enzovoort. Kortom, zegt Hicks, de taak van de sociale wetenschappen is veel ruimer dan het publiceren van onderzoeksresultaten voor internationale 'peers' en daarom moeten de vier publicatietypes van de sociale wetenschappen alle gewaardeerd worden. Ze stelt voor om nationale onderzoeksdocumentatiesystemen te ontwikkelen die aan die doelstelling beantwoorden. We kunnen hopen en ervoor ijveren dat het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand voor de Sociale en Humane Wetenschappen op die manier opgezet wordt.

Het artikel van Hadewijch Vandenheede schetst een conceptueel kader van de factoren die een rol spelen bij etnische verschillen in gezondheid en illustreert dit aan de hand van onderzoek naar diabetes. Het conceptueel kader vertrekt van de ruime socio-economische en politieke context en van zogenaamde structurele determinanten: sociale stratificatie en sociale posities (sociaaleconomisch, gender). Een derde, daarvan te onderscheiden sociale positie is de etniciteit, d.w.z. het toegeschreven worden aan een etnische groep of het zichzelf beschouwen als lid daarvan. Deze heeft een zelfstandige impact op (verschillen in) gezondheid, door genetische aanleg en vooral door culturele factoren, sociaaleconomische factoren en (zelf)identificatiemechanismen, via bijvoorbeeld de gezondheidszorg (bv. kent men de taal van het zorgsysteem of niet?) en de leefstijl (bv. voedingsgewoontes). Dit conceptuele model wordt exemplarisch gebruikt voor een onderzoek naar de oorzaken van het vóórkomen van diabetes type 2 bij volwassenen van Turkse en Marokkaanse origine in België. Er blijken wel degelijk 'etnische' verschillen, maar opleidingsniveau en leefstijlfactoren verklaren

een groot deel van die verschillen. Bij vrouwen blijven de ‘etnische’ verschillen significant (diabetes komt meer voor), wat de auteur ertoe brengt te veronderstellen dat vrouwen van Turkse en Marokkaanse origine grotere veranderingen in omgeving doormaken (bv. lage arbeidsmarktparticipatie in het gastland). Het conceptueel kader biedt m.a.w. een basis voor het formuleren van alternatieve hypothesen (nl. dat de relatie etniciteit – diabetes gemedieerd wordt door socio-economische factoren) en stelt de aanname van directe ‘etnische’ verschillen in gezondheid in vraag.

Met de onderzoeksnota over werkhervatting na kanker blijven we in de sfeer van ziekte en gezondheid. Aan de hand van kwalitatieve interviews beantwoorden Ward Rommel en Maria Grypdonck de vraag hoe mensen die opnieuw aan het werk gaan na een kankerdiagnose en -behandeling, deze ‘coming back’ ervaren. Werkhervatters willen terugkeren naar een leven dat voldoening schenkt, binnen de beperkingen opgelegd door de ziekte. Ze zoeken naar een evenwicht tussen de werkidentiteit (erkenning als volwaardig werknemer) en de erkenning als overlever van kanker. Het bereiken van zo’n evenwicht blijkt echter allesbehalve vanzelfsprekend, noch voor de werkhervatter zelf, noch voor de omgeving. Het is een context van ruil en onderhandeling, waarin het bereiken van een consensus niet vanzelfsprekend is. Men wil het rustiger aan doen, zich minder druk maken, meer aandacht aan het privéleven schenken, maar men rekent er anderzijds op dat hulp geboden wordt of dat aanpassingen gemaakt worden wanneer dat nodig is. Soms lukt het om die tegenstrijdige werelden van werk en ziekte met elkaar te verzoenen, maar vaak ook niet, wat kan maken dat ‘coming back’ mislukt, dat de ziekte weer de overhand lijkt te krijgen en dat zelfs een veralgemeende negatieve houding ontstaat bij de (ex-)werkhervatter. De onderzoeksnota toont dus dat werkhervatting na kanker in een interpretatieve ruilcontext moet gezien worden, waarbij de werkhervatter inspanningen doet en in ruil daarvoor hulp of aanpassingen verwacht en waarbij het van belang is, ook voor wie dergelijke werkhervatters begeleidt, om rekening te houden met de eigen (en inherent contradictorische) doelstellingen van de werkhervatter, omdat de (negatieve) impact erg groot is als deze presentatie van het zelf niet tot een ‘comeback’ leidt.

We sluiten het nummer af met twee boekbesprekingen, namelijk een bespreking van het boek van Marc Elchardus en anderen over het profiel van de leraar in het Vlaamse onderwijs; en een bespreking, door Marc Elchardus, van het recente boek van Kees Schuyt waarin zijn lezingen en essays worden gebundeld. Schuyt is een socioloog, zoals Elchardus schrijft, die geen sociologie wil bedrijven met de rug naar de eigen samenleving. Dat is een mooie afsluiter, die aansluit bij het pleidooi om ruimte te geven aan en waardering op te brengen voor publicaties in tijdschriften als het *Tijdschrift voor Sociologie*.